

MYŚL NARODOWA

TYGODNIK POŚWIĘCONY
KULTURZE TWÓRCZOŚCI POLSKIEJ

374
939 m

ROK 1930

TOM DRUGI

N^o.N° 27 — 54

(Zeszyty 48 i 51 skonfiskowane)

32

Biblioteka Jagiellońska

1003238914

WARSZAWA — 1930

REDAKTOR NACZELNY I WYDAWCA: — Z. WASILEWSKI

REDAKTOR ODPOWIEDZIALNY: — J. REMBIELIŃSKI

SKŁAD GŁÓWNY: AL. JEROZOLIMSKIE 17, TEL. 611-90

101426

III

SPIS RZECZY

ARTYKUŁY WSTĘPNE

Pacyfikacja, p. M. Wolską	413
Zapomniana dzielnica (W dziesięciolecie plebiscytu wschodnio-pruskiego), p. J.	429
Za północną granicą, p. J.	445
Komasacja, p. K. L. Konińskiego	461
Polska, Rosja a kwestja ukraińska, p. St. L-skiego	477
Zaborcy na cudzej ziemi (O niemieckiej działalności niszczycielskiej w tak zwanej Marchji Wschodniej), p. Wiel.	493
*	509
* Sędziowie, p. St. Strońskiego	525
PanEuropa i „trzy B“, p. St. Szczutowskiego.	541
Nieco o „zaślepieniu“, p. J. Rembielińskiego.	557
Z rozważań ogólnych, p. J. Rembielińskiego.	573
Jak w wieku 18-tym, p. St. Strońskiego	589
Państwo a metody życia zbiorowego, p. F. Konecznego	605
Walka z państwem, p. J. Okolskiego	621
Lekcja pogładowa, p. J. Rembielińskiego	637
Wojna i pokój, p. St. Kozickiego	653
Traktat wersalski, p. St. Kozickiego	669
Po dziesięciu latach, p. St. Kozickiego	685
Jałowizna, p. J. Rembielińskiego	701
Wnioski, p. J. Rembielińskiego	733
Polska w zwierciadle wyborów, p. Wiel.	789
Artykuł 19-ty czy wojna?, p. St. Strońskiego.	765
O etyce w polityce, p. T. Gluźnińskiego	797
Niemcy a Polska, p. S. Kozickiego	813

POLITYKA, SPRAWY SPOŁECZNE i GOSPODARCZE

„Gdy w Gdańsku nie płaci pszenica“, p. Z. Raczkowskiego	416
Zagadnienie tłumy, p. St. Pieńkowskiego	447
Puszcza ludzka, p. St. Pieńkowskiego	483
Rozmnożenie bolszewizmu, p. F. Konecznego.	496
Zdobyte doświadczenie, p. Z. Berezowskiego.	510
Mitologia pokoju, p. Vira.	529
Problem flamandzki w Belgji, p. Wł. Folkierskiego	544
Masoneria a okultyzm, p. M. Wierzbine.	558 i 577
Blok międzykontynentalny, p. St. Szczutowskiego	574
Litwa wobec Polski, p. T. P.	608

str.

str.

Książka o Śląsku, p. A. Wysockiego.	615
Faszyzm a oświata i kultura włoskiego robotnika, p. Z. Iwaszkiewiczową.	622
Niemcy i sprawa „ukraińska“, p. Kl. Hrabyka	654
Jesień w Genewie, p. Z. Lityńskiego.	664
Rewja, p. Simplexa	672
Impas, p. St. Kozickiego	702
Naród idzie do urny.	726
Problem eurazyjski, p. T. Parnickiego	726
DIALOG z przyjacielem, p. K. M. Morawskiego.	735
Ruch ludności w Niemczech, p. B. Wasutyńskiego	751
Uwagi o obronie morskiej, p. Nautę	768
Kobieta muzułmańska w dobie najnowszej, p. F. Machalskiego.	770
Sprawa Brześcia. Dokumenty.	820

WYCHOWANIE NARODOWE

Chrześcijańsko - narodowe nauczycielstwo, p. W. Jaworskiego.	422
O literaturę dla młodzieży, p. T. Józefowicza.	454
Seminarjum białoruskie, p. W. Jankowskiego.	470
Jeszcze „Zrąb“, p. W. Zawadzkiego	486
Sztuka wychowania, p. P. Kowalskiego.	503
Jeszcze o „pacyfizmie“ w szkolnictwie niemieckim, p. L. Jaxę-Bykowskiego.	518
Problem polsko-niemiecki w wychowaniu, p. J. Hajewicza	534 i 551
Oświata i kultura na kresach, p. Occidentalisa	567
Tendencje rozwojowe szkolnictwa powszechnego na wsi, p. W. Sikorę.	582 i 598
Harcerstwo a Małopolska Wschodnia, p. F. Machalskiego.	614
„Ideologia“, p. K. Ogr.	647
25-lecie szkoły polskiej w Kongresówce, p. W. Dąbrowskiego	662
Szkoła na Polesiu, p. Z.	678
Zagadnienie szkolnictwa powszechnego na wsi, p. Z. Górskiego.	694
„Wychowanie państwowe“, p. J. C.	710
Męty, p. Clamansa	729
O istocie wychowania narodowego p. F. Kozłowskiego	743
Nauczanie a kultura narodowa, p. Lambdę.	759
Wychowanie religijne w szkole polskiej, p. F. Kowalskiego	775
Ideał godności osobistej, p. F. Kozłowskiego.	791

NA WIDOWNI

przez Zygmunta Wasilewskiego

Maryla Wolska	420
Epidemia głupoty i kłamstwa	438
Guzik i tajemnicze „koincydencje“ międzynarodowe	453
Upadek myśli politycznej klasycznej.—Napoleon czy ks. Konstanty	485
Z powodu listów Karpińskich porównanie dwustuleci	502
Łysica, lud świętokrzyski, Żeromski	533
Program „endecji“ i sanacyjny	549
Pomnik Jana Kasprowicza w Inowrocławiu	566
Święto w Inowrocławiu i rzeczywistość warszawska	581
Akcja proniemiecka i antykatolicka	597
Dalszy ciąg r. 1830/31	613
Jakby rozdać Polskę?	629
Degeneracja romantyzmu	646
W rocznicę strajku szkolnego 1905	661
Żydzi w polskiej literaturze 1830 — 1930	677
Pomnik Dowborczyków	709
Stulecie Jana Śniadeckiego	725
O literaturze warszawskiej	742
Spór o duszę chłopską (socjologia wsi).	757
Kordjan i Noc Listopadowa Wyspiańskiego	773
Z powodu sprawy Brzeskiej	789
O Mickiewiczu przy opłatku	805
Jeszcze z powodu sprawy Brzeskiej	819

O F E N S Y W A

przez Adolfa Nowaczyńskiego

Różyczki i kolce	427
Czuj duch!	443
Po Bandrowskim Bandurski	459
Shaw a Galsworthy	475
„Motylek“	491
„Menkesiana“	507
Buta czerwonego buta	523
Caliban zabił Ariela	715
Utracjusztwo	747
Polska w listopadzie r. 1930	778
<i>Graeculi!</i> Z powrotem!	795
Węgry odwracają się tyłem	810

HISTORJA, FILOZOFJA i t. d.

O kulturę polityczną „Złotego Wieku“, p. Wł. Konopczyńskiego	431
Pielgrzymstwo naukowe polskie do Rzymu, p. Wł. Jabłonowskiego	463
Na tropach frazesu, p. K. L. Kamińskiego	511
Z dawnych aktów polskich i rosyjskich. p. A. Wysockiego	519
Branka pruska na Pomorzu Polskiem i na Śląsku w r. 1813, p. W. Sobieskiego	545
Pamiętniki „chorego na Moskala“, p. St. Cywińskiego	560
Kraków skonfederowany, p. Wł. Konopczyńskiego	568
Z dziejów jednej rodziny, p. Wł. Jabłonowskiego	579
Z powodu obchodu 150-lecia urodzin Hoene-Wrońskiego, p. P. Chomicza	584
Ze stosunków polsko-rosyjskich w przeszłości, p. J. Hłasę	591
O niektórych poprzednikach „Punar-Bhavy“, p. K. M. Morawskiego	593
Kultura a religja, p. B. Suchodolskiego	624
W sprawie mesjanizmu, p. K. L. Konińskiego	638

str.

Powstaniec o powstaniu listopadowem p. A. Pigonia	641
Z dziejów pamiętnego „Zetu“, p. St. Surzyckiego	655, 670 i 688
Okultyzm i jego dzieje, p. K. M. Morawskiego	687
Stosunki Polski z Włochami w ciągu wieków, p. M. Loreta	690, 706 i 720
Z atmosfery przedpowstaniowej (urywki z „Pamiętników“ Niemcewicza)	699
Umysłowość pierwotna, p. W. Głowackiego	703
Pamiętnik dawnych lat, p. A. Wysockiego	711
Uwagi nad powstaniem listopadowem, p. J. Zamorskiego	717, 737 i 754
Z naukowego Śląska, p. A. Jesionowskiego	760
Narodziny nowoczesnej idei niepodległości w Polsce (1733 — 1775), p. Wł. Konopczyńskiego	783
Filozofja czynu i mistycyzm, p. St. Czajkowskiego	787
Dwoistość Niemiec, p. F. Konecznego	799
Szkoła ambasadorów, p. A. Wysockiego	806

HISTORJA LITERATURY I KRYTYKA

Górnym ciągiem, p. St. Pieńkowskiego	417
Społeczno-polityczne idee Słowackiego w dobie mistycyzmu, p. J. Gw. Pawlikowskiego	434, 449, 465, 479, 499 i 513
Pod lipą czarnoleską, p. J. Birkenmajera	445
Literacki „odkrywca“ Śląska, p. R. Bergela	471
Pochwała niepoprawności, p. A. Jesionowskiego	487
O Józefie Weyssenhoffie jako poecie przyrody, p. Wł. Jabłonowskiego	504
Krystyna córka Lawransa, p. Z. Szmydtową	529
Młyn w Bożej Woli, p. R.	535
Wielki Ład, p. J. Rembielińskiego	547
Miłość na papierze, p. Wł. Jabłonowskiego	562
Polska monografia o Byronie, p. Wł. Tarnawskiego	595
Kilka słów w obronie nauczyciela, p. J. Sztaydyngera	599
Poezja agory i poezja wnętrza, p. K. L. Konińskiego	609
Na Śląsku, p. A. Jesionowskiego	616
Mistyka militarysty, p. B. Żukotyńską	626 i 643
Tam gdzie Orgesh hulala... p. A. Jesionowskiego	631
Książka dla Anglików o romantyzmie polskim, p. Wł. Tarnawskiego	648
Nowa fala romantyzmu rosyjskiego, p. T. Parnickiego	658
Gdzież te jacejki komuny, p. J. Kurka	694
Pierwsza polska historia tragedji greckiej, p. R. Bergela	696
O Felicjanie, p. J. Różyckiego	722
Sinclair Lewis, p. W. J. Chwalewika	739
Nowa książka prof. Pigonia, p. St. Cywińskiego	744
Pierre Lasserre, p. W. J.	745
Moskiewskie gody, p. T. B. Sygę	772
Gawędy myśliwego-poety, p. R. Bergela	793
O „Legnickiem Polu“, p. St. Cywińskiego i A. Jesionowskiego	815

POEZJE, NOWELE

Z Horacego („ <i>Quo, quo scelesti, ruitis?</i> “) przekład J. Birkenmajera	419
W oczy..., p. M. Wolską	469
Z księgi praw koniecznych, p. T. Newlin-Wagnera	532
Chwila bieżąca Jana Kasprowicza (urywki)	565
Chwile, p. St. Cywińskiego	628
Z zaświata, p. M. Wolską	645

st r

	str.
Sterty mówią..., p. B. Obertyńską	741
Huterski (nowela), p. W. Miłaszewską	801 i 817
Koleśda Wergijuszowa (Ekloga IV), przekład J. Birkermajera	804

SZTUKI PLASTYCZNE

przez Stanisława Pieńkowskiego

Marnowanie światła	425
Tandeta	457
Izba architektoniczna	473
Ciche bankructwo	489
Ułan i dziewczyna	505
Praartysta	521
Portret	554
Pe śnie letnim	570
Rozwój kształtu	586
Krajobraz	601
Obywatelka sztuka	617
Malarstwo dramatyczne	633
Fotografika	650
Wystawy	680
W sprawie fotografiki	746
Z wywczasów	809

Nasza sztuka dekoracyjna, p. W. Podoskiego.	692
Dyskusja (Czy fotograf może być artystą? p. W. Frantza)	714

T E A T R

Niebieski lis, (Herczeg'a), p. Zastępcę	426
Miłość czy pięść? (M. Fijałkowskiego i K. Mar- kiewicz'a), p. Z. W.	458
Szwejk na scenie (Haszeka, w przeróbce He- mara), p. Z. W.	458
Interes przedewszystkiem, p. Zastępcę	490
Dzieje Józefa (Wł. Perzyńskiego), p. Z. W.	538
„Głupi Jakób“, (T. Rittnera), p. Z.	600
Kawaler-Papa (Carpentera), p. Z. W.	618
Młody las (J. A. Hertza), p. Z. W.	666
Miłość—Śmierć (Romain Rollanda), p. Z. W.	713
Lekarz bezdomny (Słonimskiego), p. Zastępcę	713
Komedja francuska w Warszawie, p. S. G.	823

NEKROLOGI

	str.
Maryla Wolska, p. Z. Wasilewskiego	420
Juljan Ejsmond, p. Z. W.	426
Leszek Konopacki, p. Z. W.	441
Kazimierz Noiszewski	442
Władysław Leopold Jaworski.	458
Wacław Szymanowski	475
Włodzimierz Perzyński, p. Z. W.	676
Ludwik Finkel	698

V A R I A

Kongres Eucharystyczny w Poznaniu p. R.	421
Jeszcze o Zjeździe Polonistów, p. Z. Szymdtową	422
O bibliotekach w Wielkopolsce i na Pomorzu, p. A. Wysockiego	423
O centrum duchowe Polski (Na marginesie Kongresu Eucharystycznego w Poznaniu) p. Wiel.	439
Niezdrowy objaw, p. Beja	520
„Młody Polak w Niemczech“, p. A. W.	536
W sprawie polskich publikacyj naukowych p. J. Tura	553
Dyskusja, p. M. Rudnickiego.	602
Ceterum censeo..., p. Beja.	603
Naukowa ekspansja niemiecka zagranicą, p. P.	630
W obronie Lwowa, p. A. Wysockiego	665
Ze świata muzycznego, p. S. Niewiadomskiego	682
O wymawianiu w języku polskim, p. J. Hłaskę	775
Dyskusja (W sprawie „wymawiania w języku polskim“), p. F. Machalskiego	808

N A M A R G I N E S I E

W każdym numerze.

PRZEGLĄD BIBLIJOGRAFICZNY

Z życia naukowego i literackiego	} w każdym numerze
Ruch wydawniczy	
Literatura zagranicą	
Nowe książki	